יפרע. מלצע ימינה: **שנספרת על גב היד.** שהיתה בשורת שאר מלצעות: **סבי דנוניא.** שם מקום: **זיל בתרייהו.** אחריהם להסגר ולישב בצידם וזה נדוי נדוי לתלמיד חכם כדאמר בפרק במה מדליקין (דף יז.) לאחר לו דרך כבוד הסגר ושב בצידך: **כמומין שבגלוי דמי.** שהרי תלויין בכיס ויכניס מבחוץ או לא הואיל וטמונין בתוך הכיס: **קרנונא.** יושב קרנות אחת ונא בעל תורה: **מסניפא בעו מינך** גרסינן. למכריית אחת עלה דמתניתין רבי אומר לך הסירוס יליף לה: **אין מטמאין משום מחיה.** שם לחד מן הגעגים כלכתיב (ויקרא יג) ומחית בשר חי בשאת וכתיב בה (שם) לכל מראה עיני הכהן שאחת כולה גרלית כאחת פרט למחיה שהיא במקום המשופע ויורד לכל לד שאין יכול לראות רואה הגעג ורגליו כאחת: **ורחצי חוזים.** שפת החוח: **רחצ גוייה.** ג"ל: **ורחצי דדיס שבאשפה.** לחל שבאים אינן בולטין כל כך ואין זה שיפוי: **לחירות.** דכולן שם קלנו לו רבו מוס שבגלוי הוא ואינו חוזר: **רבי אומר אף הסירוס.** מוסיף על אלו לענין עבד. ואן ועין לא אילטריך ליה לרבי למעוטי [ב] דתוספתא דבהדיא כתיב ואיל קרי בי רב הוא ות"ק לא פליג בהא: **אף הנשון.** שדרכו לילות כאשה מדבר ומוס שבגלוי הוא: **אמר מר כו'.** רב אסקא מסיק ואזיל למילתיה למיפשט בעיא דסבי: **הייגו גוייה.** למימי לענין נגעים ובכולהו אמר ת"ק עבד יוצא לחירות: [ג] **ואלא דניולים.** ס"מ בעיא דסבי פלוגתא דרבנן ורבי היא: ס"ג **ורבי נשון נא.** ורבי לשון לא הוי מוס גלוי בתמיה: **על פיו.** של טמא: **רבי אומר היום.** לתע"ג דהשתא על הגלוי בעינן כלכתיב: **דחניס.** קוגר פיו בחזקה עד שנפתיו נדבקות מאד ולא נשויכו כגלוי הואיל ופעמים שם טמונות ע"י חלומו קמ"ל. חליס דבר שהוא מדבית יפה שולדו"ל בלע"ז כלאמרינן גבי תפילות עור בהעור והרוטב (חולין דף קכג:) שאני עור דחליס: **שניטל רוב הלשון.** לענין מומי בכור [ד] שנו בכוכורות: **רוב המדבר.** ממקום פריסת ליבוקו ולמעלה קרי מדבר ע"ג דליבור בהמה לא שייכא קרי ליה מדבר הואיל והוא המדבר בלשון המלם: **אלא רבי אומר סירוס.** ע"פ שהן טמונין בכיס לעולם: **ולא מיבעיא לשון.** שהוא גלוי בהן לחירות אמר יוצא [א] **לקמייתא.** דקאי מעשרים ומרבעה המנויין אלא גלוי בהן עזאי: **ומאי אף.** דקאמר בן עזאי עבד יוצא אף הלשון: **אלא** לא גרסינן והכי גרסינן **הנח שמעה לדרבי וקבעה בו'.** קבעה אלא הרחשונות והדר שמעה לדבן עזאי שהיה מוסיף לשון לבדו על הרחשונות ומנית חלוק על רבי בסירוס וקבעה בלשון אף כמו שאמרה בן עזאי. והיה לו למנות לקובעה בין ת"ק לרבי והדר למיתני תוספת סירוס עלה אלא שמאחר שנקבעה של רבי אלא ת"ק והיתה שגורה בפי התלמידים כך לא זזה של רבי ממקומה ופירשו של בן עזאי מאחריה לפי שהגירסא השגורה בפה קשה לשנותה ולאחוז וגגורסה בלשון אחר: **לענין טומאה.** דקי"ל מגע בית הסתרים אינו מטמא ונפקא לן בסמכת נדה (דף מג.) מוכל שאר יגע בו הזב וגו' הא שאר טהור בתמיה הא בעלה בעי אלא כל שאר יגע בו הזב בדבר שהוא גלוי כידיו והזב לא שאף עדיין כל גופו בסיס שאלא שאינו מזובו וכאם בגדיו: **שאר יגע בו אמר רחמנא.** הא אין לריך ליאמר שהרי מוציא לשאינו מזובו ומוציאין בו בגלוי הילכך יגע בשרך בלשונו טמאהו: **לטמון דמי.** ואין לריך ליאמר שהרי מוציא לבית הסתרים אף הכי נקדמה דבן עזאי ברישא תנא שמעה לדרבי וקבעה ושמעה לדבן עזאי ותני [ה] ומשנה לא זזה ממקומה אמר עולא [ו] הכל מודים בלשון לענין טומאה דגלוי הוא אצל השרץ [ז] מ"ט [1] אשר יגע בו אמר רחמנא ואאי נמי בר נגיעה הוא לענין [ח] טבילה כטמון דמי מ"ט [2] ורחץ בשרו במים אמר רחמנא מה בשרו [ט] מאבראי אף כל מאבראי לא נחלקו אלא לענין הזאה רבי מדמי לה לטומאה ורבנן מדמו לה לטבילה ותרוייהו בהאי קרא קמיפלגי [3] והזה הטהור על הטמא וגו' רבי סבר והזה הטהור על הטמא ביום השלישי וביום השביעי וחטאו רבנן סברי וחטאו ביום השביעי וככם בגדיו ורחץ במים ורבנן נמי נדמייה לטומאה מטהרה [י] הוה ליה למילף ורבי נדמייה לטבילה וככם בגדיו הפסיק הענין וסבר רבי לענין טבילה כטמון דמי [יא] והאמר רבין [יב] אמר רב אדא אמר רבי יצחק מעשה בשפחה של בית רבי שטבלה ועלתה ונמצא עצם בין שיניה [יג] והצריכה רבי טבילה אחרת מהי דביאת מים לא בעינן [יד] מקום הראוי לבוא בו מים בעינן כדרבי זירא [טו] דאמר רבי זירא [טז] כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו ושאינו ראוי לבילה בילה מעכבת בו כתנאי

המנונא קרנונא. פי' בקונטרס יוסב קרנות אחת ולא בעל תורה וכ"ת פירש אחת לומר המנונא היינו חס נוגע בס"א ואין כן בלא קר נוגע בג שהוא קר[ב]: **רבי מדמה ליה לטומאה.** ול"ת מאי פריך לעיל מהזה על לשונו דילמא הזאה שאני דלימקא לטומאה מגע לענין רשאי טבילה מצריכי מדמינן לטבילה[ג] וי"ל דע"כ ליכא למימר לטבילה שהרי אין ונין דהוו גלוי לעבד שהוא יוצא בהן לחירות וגבי טבילה הוו כטמון כדמסיק בסמוך בלא בעינן בילת מים[ד]: **כל הראוי לבילה כו'.** עיקר מילתא דר' זירא בפ' הממנות והנסכים (מנחות דף קג.) דתנן שם שמח רבי עלי מנחה של שמש ואחד עשרון מביא שמש בכלי אחד והמחד בפני עלמו ומפרש בגמרא משום דשמיש בגללין[ה] וס"ל אין בגללין[ו] ופריך כי אין בגללין מאי הוי והתנן שם לא בלל כשר אחר ר' זירא כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת ואפי' לא בלל כשר וכל שאין לראוי לבילה אין בילה בגללין אחר בגלוי הילכך נגע בשרו בלשונו טמאהו: **לטמון דמי.** ואין לריך ליאמר שהרי מוציא לבית הסתרים אף הכי נקדמה דבן עזאי ברישא תנא שמעה לדרבי וקבעה ושמעה לדבן עזאי ותני [ט] ומשנה לא זזה ממקומה אמר עולא [י] הכל מודים בלשון לענין טומאה דגלוי הוא אצל השרץ [יא] מ"ט [1] אשר יגע בו אמר רחמנא ואאי נמי בר נגיעה הוא לענין [יב] טבילה כטמון דמי מ"ט [2] ורחץ בשרו במים אמר רחמנא מה בשרו [יג] מאבראי אף כל מאבראי לא נחלקו אלא לענין הזאה רבי מדמי לה לטומאה ורבנן מדמו לה לטבילה ותרוייהו בהאי קרא קמיפלגי [3] והזה הטהור על הטמא וגו' רבי סבר והזה הטהור על הטמא ביום השלישי וביום השביעי וחטאו רבנן סברי וחטאו ביום השביעי וככם בגדיו ורחץ במים ורבנן נמי נדמייה לטומאה מטהרה [יד] הוה ליה למילף ורבי נדמייה לטבילה וככם בגדיו ורחץ במים [טו] והאמר רבין [טז] אמר רב אדא אמר רבי יצחק מעשה בשפחה של בית רבי שטבלה ועלתה ונמצא עצם בין שיניה [יז] והצריכה רבי טבילה אחרת מהי דביאת מים לא בעינן [יח] מקום הראוי לבוא בו מים בעינן כדרבי זירא [יט] דאמר רבי זירא [כ] כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו ושאינו ראוי לבילה בילה מעכבת בו כתנאי

תורה אור השלם

1. וְכָל אֲשֶׁר יִגַּע בּוֹ הַזָּב וְיָדָיו לֹא שָׁטַף בַּמָּיִם וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד הָעָרֶב: ויקרא טו יא
2. וְכִי יִטְהַר הַזָּב מִזּוֹבוֹ וְסָפַר לוֹ שִׁבְעַת יָמִים לְטָהֳרָתוֹ וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בְּמַיִם חַיִּים וְטָהֵר: ויקרא טו יג
3. וְהִזָּה הַשָּׁהֹר עַל הַטָּמֵא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְחִטֵּאוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָהַר בָּעָרֶב: במדבר יט יט

גליון הש"ס

גמ' מ"ש אשר יגע. גי' המוס' נגלה ד' מג ע"ש וכי יגע:

לעזי רש"י

שולדו"ר [שולדי"ר]. לרחך.

מוסף רש"י

שנספרת על גב היד. שנספרת עם שאר המלצעות בשורתן (בכורות מה.). **כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו.** דקאמי האומר הרי עלי ס"ת עשרוים, מצית ס' בלי אחד ואחד בלי אחר, ומפרש טעמא משום דקים להו לרבנן דשמיש בגללות בלי אחד אחד אבל ס"ת אינן בגללות יפה, ומוטבין וכי אין בגללות מלי הוי והתנן אם לא בלל כשר, ומשני ר' זירא הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו, דאפילו אין בלל כשר, ואפילו לבילה מעכבת בו, דראוי לבילה בעינן, דאפשר להתקיים בה מלוס מנחה (יבמות קד: וכעי"ז נדרים עג. מכות יח: חולין פג: מנחות יח: שם קג: ונדה סו:). כלומר מה שאי אפשר להבלל מעכבת בו, דכיון דכתיב ויקץ עליה שמן ולוה לבלול דכתיב בלולה, ש"מ שלוה הקב"ה להביא מנחה שיכול לקיים מלוה בלילה, וכשהוא מביא שמיש ואחד, מנחה כזו לא להבלל, והכי הוא כמביא מנחה מן הקטוים לחיוב לוס, שכל דבר שלוה הקב"ה להביא יש עיכוב בעיקר הבאתו לקיים בלוותו עתן שלוה הכתוב לעשות עליו לעכב, ויש שאין מעכבין (רשב"ם ב"ב פא:).

מוסף תוספות

א. שהוא טוב. תוס' ח"מ. מבוחל ומוטעם. ריטב"ם. ב. ואין לדג הזה טעם בחיך. ריטב"ם. ג. דהא לענין טבילה מודה רבי דהוי כטמון ודילמא ילפינן עבד מטבילה. תוס' ח"מ. ד. כיון דאשכחן שן שאינו גלוי לגמרי ולענין טבילה נמי לא בעינן אלא שיהא ראוי לביאת מים ואפ"ה חשוב גלוי לענין עבד סברא הוא שאם היה לשון חשוב גלוי לענין שום דבר גם לענין עבד חשוב גלוי. תוס' רשב"א. ה. נתוס' נדה סו: נוסף. יפה. וכן הוא בהמשך התוס' לפניו. ו. פי' לפי שאין כלי שרת במקדש יותר מששים עשרונים גם שמן של מנחות הראוי לבילה אין בו אלא כדי בלילת ששים עשרונים ולפיכך אם היו מביאין בכלי אחד ס"א עשרונים לא היו יכולים לבלול. ריטב"ם.

תום' ר"י הזקן

נספרת. שהיא בשורת שאר האצבעות. **שפירסו.** שחתך ביציו ונעשה סריס. **מחיה.** אינה מטמאה אלא בדבר שנראה כולו כאחד, דכתיב [ויקרא יג, יב] לכל מראה עיני הכהן. **אף הסירוס.** וכ"ש הלשון. ומסתברא דהלכתא כסתם מתניתין דרבים הם [דדוקא בכ"ד ראשי אברים יוצא לחרות] ותו לא, דהא רבנן אמרי דלשון אבר שבסתר הוא דהא לא עלתה לו הזאה. **לא הזה.** דהזאה בעינן באבר גלוי (הוא) ולשון לאו אבר גלוי הוא. **הזאה.** שלישי ושביעי לטמא מת קאמר. **מאבראי.** ולא שיכנים מים בתוך הפה, וכל לשונו אינו יכול להוציא וטבילה במקצת לא אשכחינן אבל נגיעה בכל שהוא הויא נגיעה. **לענין שרץ.** אם נגע שרץ בלשונו שהוא טמא אב הטומאה ומטמא אדם וכלים. **והאמר רבין.** קס"ד דהאי דאמרינן כטמון דמי שאע"פ שיש שם דבר חוצץ עלתה לו טבילה. **מקום הראוי.** ואפילו ל) רבנן מודו בה דומיא דבית הסתרים דתנן במקואות [פ"ח מ"ה] הקמטים ובית הסתרים אינם צריכים שיבא בהם מים. וגרסינן בגדה [סו, ב] אמר רבא ילמוד אדם בתוך ביתו שתהא אשה בשעת טבילה מדיחה קמטיה במים, אלמא האי אינן צריכים ביאת מים אלא (בעו) מקום הראוי לבא בו מים מיהא בעו. **כל הראוי לבילה.**

במנחות [קג, א] היא גבי ששים עשרון נבללים בכלי אחד ואין מביאים בו ביותר, והתנן אם לא בלל כשר, ומשני הכי: